

Анатолій Салій  
кандидат філософських наук, доцент  
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна  
академія» м.Полтава  
[anatoli.salj@gmail.com](mailto:anatoli.salj@gmail.com)

### Самотність людини в антиутопії Євгена Замятіна «Ми»

*Ното sapiens – только тогда человек в полном  
смысле этого слова, когда в его грамматике нет  
вопросительных знаков, но лишь одни  
восклицательные, запятые и точки.*

*Е.Замятин, «Мы»*

Початок ХХІ століття і спроби відродження гіпертрофованих і осучаснених тоталітарних режимів у світі, роблять знову популярно утопічну романістику першої половини ХХ століття, як то Дж.Орвела «1984» чи Є.Замятіна «Ми». І якщо американського письменника і його твір сьогодні можна сміливо одягати у культові шати, то роман російського письменника перебуває у тіні. Але це не робить його менш цікавим та актуальним для сучасності. Адже базисом твору є людина – безіменна, з номером Д - 503, але сповнена все наростаючої чутливості, переживань і, як наслідок, трагічної внутрішньої відчуженості. Замятін змальовує «усереднену» людину, яка ворожа до усього «Іншого», що їй не зрозуміле і жорстко орієнтовану на колективізм, відкритість і повну відсутність усього, що може бути сприйняте як «особисте». При цьому, що характерно, Д – 503 у Єдиній державі і сам «Інший», тільки усвідомлення цього до нього самого приходиться занадто пізно. Фактично у романі автор намагається по-своєму змалювати явище «свободи», а паралельно оголяє драматизм глибоко самотньої особистості, яка препарує своє внутрішнє єство протоколюючи його у своєму щоденнику. Сміючись із строкатої, різнобарвної вулиці минулого, яку він бачить у музеї на картині, головний герой радикально розмежовує чуже минуле і близьке та зрозуміле теперішнє. Він навіть не уявляє, як можна не бути однаковим, таким як усі, коли ти навіть у своїх думках не самотній, ти не «один», ти «один з ...» [1. с.7].

Власне у романі Замятін намагається продемонструвати, що самотність насправді, це ніяка не обмеженість. Адже усе розглядається виключно через призму суспільної системи, а в контексті системи обмеженість – простота. Це усе те, що правильно. Обмеженість – це робота усього найвищого, що є в людині – розуму, яка зводиться до безперервного розмежування безкінечності, до примітивного дроблення безкінечного на зручні, легко засвоювані порції – диференціали [1. с.45]. І система готова споживати ці диференціали у будь-яких нормах і кількостях. Елементарна підміна понять при вихованні громадян призводить до того, що останні, шляхом власних роздумів і висновків, самостійно доводять до безглуздя будь-які етичні, культурні норми і правила, спотворюються уявлення про усі соціальні інститути. І, в результаті, Д – 503 самостійно намагається скласти до купи усе, що він може знати про сім'ю. Він розуміє, що кожному час від часу потрібен відпочинок від системи. Осмислюючи свої стосунки із жінкою О – 90 і товаришем Р – 13, сам герой ловить себе на думці, що вони втрюх, цей оригінальний трикутник, і є справжня сім'я, справжній куточок, у якому можна заховати себе від усього [1. с.31]

Ідея Замятіна цікава вже тим, що він зміг прослідкувати покроковий розвиток особистості всередині суспільства на ідейному і комунікативному рівнях. Але шлях головного персонажа виявився трагічним. І Д – 503 не просто вступає у жорсткий конфлікт зі своєю душею, ще навіть до кінця не усвідомленою. Він сприймає її як хворобу [2. с. 332]

Щоденник головного героя – це ціла низка злетів і падінь, зразок людської самотності у одноманітному колективному «ми», зразок людської слабкості і надії. Адже Є.Замятін кінець свого твору залишив відкритим, щоб читач самостійно міг обрати те, на що не спромігся трагічний Д – 503.

### **Література:**

1. Замятин Е.И. Избранные произведения в двух томах / Евгений Замятин // Замятин Е.И. Мы. – М.: Художественная литература, 1990. – т.2. – С. 3-155.

2. Мальцева С.Г. Нравственные основания свободы в романе Е.И.Замятина «Мы» // Известия Российского государственного педагогического университета им.Л.И.Герцена. – 2008. - №74-1. – С.326 – 332